

מצווה לנפש

תובנה מעשית ממצווה הנלמדת בפרשת השבוע

»»

פרשת היי שרה

»»» התרגשות קבועה «««

המצווה בפרשה: ויצא יצחק לשון בשדה
לפנות ערב (בראשית כד, טז).
... "לשון" – לשון תפלה כמו יסוף שיחו (רש"י).

מצוות עשה להתפלל בכל יום, שנאמר (שמות כג כה): "ועבדתם את ה' אלהיכם". מפי השמועה למדו שעבודת ה' היא תפלה. ונאמר (דברים יא יג) "ולעבדו בכל לבבכם", אמרו חכמים: איזו היא עבודה שבלב? זו תפלה. ואין מניין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה. (רמב"ם, הלכות תפילה וברכת כהנים, א, א).

נחלקו רבותינו הראשונים אם מצוות התפילה היא מצווה מהתורה – כפי שפסק הרמב"ם, או מצווה מדרבנן – כפי שפסק הרמב"ן. כך או כך עיון במצוות התפילה מעמיד אתגרים ושאלות שונות. השאלה הראשונה והמתבקשת עולה בכל פעם שמבקשים ללמוד את עומק המצווה. מדוע נוסח קבוע? למה איננו מבטאים את רגשותינו ובקשותינו במילים אישיות ופרטיות שלנו?

בנוסף, אנו יודעים כי אבות האומה, אברהם יצחק ויעקב, תקנו את התפילות. לפניהם לא היתה פניה אישית כזו והם אלה שתקנו את דרך התפילה והקשר עם הקב"ה. לעומת זאת, אנו יודעים כי התפילות עומדות כנגד הקרבנות שהוקרבו בבית המקדש. קרבנות אלה היו קרבנות חובה, כאלה שהיו צריכים להקריב באופן יומיומי וקבוע. אם כך, עלינו להבין מהו המסר שנושאת התפילה. חיבור אישי של כל יחיד ויחיד או משימה קבועה המוטלת על כתפינו?

על מנת להבין זאת נקדים ונתבונן במסר של כל תפילה בפני עצמה.

אברהם אבינו תיקן את תפילת שחרית, תפילה זו מכונה 'עמידה' וישכם אברהם בפקד אל המקום אשר עמד שם את פני ה'. עמידה מרמזת ליציבות. כאשר אדם קם בבוקר ומתחיל יום חדש הוא מרגיש את היציבות של חייו. הוא רואה באופן ברור את חסדי ה' והקשר בינו לבין בורא העולם מתחזק ומתהדק. זהו זמן לתפילה הפותחת בפסוקי זמרה והודיה להשי"ת על כל הטוב, תפילה של עמידות ואיזון שלם.

תפילת המנחה, התפילה אותה תיקן יצחק אבינו בפרשתנו, היא תפילה המכונה 'שיח'. אין לה הקדמות או סיום ממושך. זוהי תפילה הנאמרת באמצע היום, בתוך הלחץ התמידי. זוהי 'שיחה' בלי התחלה וסוף. עצירה באמצע שטף החיים כדי להיזכר מי הנותן לנו כח.

תפילת ערבית מכונה 'פגיעה'. על יעקב אבינו כתוב 'ויפגע במקום וילן שם'. בפגיעה יש מימד של פתאומיות, חוסר מוכנות. הלילה הוא הזמן הלא צפוי, הזמן שאי אפשר להתכונן אליו מראש. זה זמן שצריך להסתמך על אמונה להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות. זוהי תפילה אישית יותר, המבוססת על היכולת של אדם לסלול לעצמו את הדרך באפילה ולהאמין שגם כשלא רואים, יש בורא ומנהיג לכל הברואים.

•

בני אדם שונים אלו מאלו. לכל אחד יש את האופי שלו ואת הייחודיות האישית שמיוחדת רק לו. באופן טבעי אנו מבקשים להביא את השוני שלנו לידי ביטוי. איננו רוצים להיות בדיוק אותו דבר כמו החברים שלנו. אנו שונים וחשוב לנו להדגיש את הייחודיות שלנו. ישנם אנשים שמבטאים את השוני שלהם באמצעים חיצוניים. בבגדים, בתספורת, בעיצוב הבית ועוד. זה מבטא את השוני, אבל ברמה חיצונית מאוד. האמת היא שהשוני שלנו הוא פנימי בהרבה. הייחודיות שלנו משמעותית ועמוקה הרבה יותר מאשר צבע של כובע או חולצה.

משימת העומק שלנו היא לעשות את אותם המעשים – וליצוק תוכן פנימי לתוכם. הדרך הנכונה ביותר למצוא ולבטא את הפנימיות השונה שלנו היא להתחבר למה שאנו יכולים לחוש ולהרגיש בדרך אחרת מכולם.

אם ניכנס לבית הכנסת לאחר התפילה ונשאל את המתפללים על מה הם כיוונו בתפילתם, נקבל תשובות כמספר המתפללים. אותו הטקסט, אבל ההרגשה שונה לגמרי. אותן המילים אבל הפנימיות אחרת ומיוחדת. יש מקום גם לאמירות אישיות, אבל הדרך הטובה להביא לידי ביטוי את האישיות הייחודית של כל אחד ואחת מאיתנו היא באמצעות יציקת תוכן חדש לתבניות קבועות. לא להתמקד בביטוי החיצוני של החצנת השוני אלא אדרבה, להצליח להיות שונים גם כשהכל נראה בדיוק אותו דבר.

תהפוכות היום עשויות לבלבל אותנו. הבוקר היציב, הצהריים הטרודים והערב החשוך הופכים כל יום למשימת-אתגר חדשה. זו הסיבה שהתפילות עומדות לנו כקרבנות, זמני חובה בהם עלינו לעצור, לא משנה מה קורה מסביב, ולשאת כפיים אל א-ל בשמיים. אך זמני החובה הללו אינם שלמים אם אנו לא מכניסים את המימד האישי שלנו בתוך הנוסח הקבוע. כאשר אנו משלבים את קריאתם של האבות לרגע אישי ופנימי, ואת קביעת החובה כי יש לעשות זאת בכל יום בזמנים ובנוסח הקבוע, או אז אנו מצליחים ליצור את הקשר הנכון, להתפלל מעומק הלב ולזכות לקיים את העבודה שבלב בצורה הטובה ביותר.

שבת שלום!

אליהו אילני